

Schatgraven in de kelder van tante D.

zoektocht naar de onbekende biologische ouder

Colofon

ISBN: 978 90 8954 638 8

1e druk 2014

© 2014, Maureen Davis

Exemplaren zijn te bestellen via de boekhandel
of rechtstreeks bij de uitgeverij:

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Omslagontwerp en illustraties: Patrick Simons, Van Honing,
www.vanhoning.nl

Vormgeving binnenwerk: Evelien Veenstra

Foto's omslag en binnenwerk: Jasper Masthoff, Pounding Pictures,
www.poundingpictures.nl

Foto's auteur: Harry Nieuwstraten, Foto Video Camée, www.camee.nl

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Schatgraven in de kelder van tante D.

zoektocht naar de onbekende biologische ouder

Maureen Davis

*Voor mijn lieve ouders,
Patrick en Daan
en voor iedereen die zijn biologische vader of moeder niet kent*

INHOUD

TEN GELEIDE	15
‘Bezint eer ge begint’ door prof. dr. René A.C. Hoksbergen, emeritus hoogleraar adoptie	
VOORAF	19
‘Iets wat er niet is, is altijd zeer aanwezig’	
INLEIDING	25
DEEL I MAATSCHAPPELIJKE CONTEXT	33
1. MAAKBARE MENS	33
Maakbare maatschappij	33
Kinderwens en onvruchtbaarheid	34
Verskillende leefvormen	34
Kunstmatige inseminatie	35
Draagmoederschap	36
Draagmoederschap in de praktijk	36
Commercieel draagmoederschap	38
Televisieprogramma ‘Draagmoeder gezocht’	39
Zwanger met een embryo van een ander stel	39
Illegale orgaanhandel	40
Spermadonorschap in de praktijk	40
Spermabank	40
Spermabanken in Nederland	41
Donoren via internet	42
De man met 100 kinderen	43
Beroemde spermadonoren	45

Vrouwen van boven de 60	45
De maagdelijke moeder	46
Meer vormen van maakbaarheid	47
Geslachtsselectie	47
Te vroeg geboren baby's	47
Klonen van mensen	48
Moet je alles wat kan, ook willen?	50

2. MEDISCHE ETHIEK IN RELATIE TOT VOORTPLANTING 51

Medische ethiek	51
Biotechnologie	52
Reproductieve geneeskunde	53
Maatschappelijke en particuliere initiatieven	53
Opheffing anonimiteit van spermadonoren	55
René Hoksbergen	56
Femmie Juffer	59
Vruchtbaarheidsklinieken	59
Discussie	60
België	63

3. WETGEVING IN RELATIE TOT VOORTPLANTING 65

Gezondheidsrecht	65
Juridische waarborgen gezondheidsrecht	65
Wetgeving op het gebied van voortplanting	66
Wet donorgegevens kunstmatige bevruchting	67
Internationaal verdrag inzake de rechten van het kind	69

4. MAATSCHAPPELIJKE AANDACHT	70
Radio- en televisieprogramma's	70
Adres Onbekend	70
Spoorloos	71
Vermist	71
DNA Onbekend	72
Vragen zonder antwoord	72
Bevrijdingskinderen	73
Verborgen verleden	74
Internet	75
Organisaties en instanties	75
Stichting Ambulante Fiom	76
International Social Service (ISS)	76
Stichting donorgegevens kunstmatige bevruchting	77
Stichting Donorkind	78
Verenigingen en organisaties voor bevrijdingskinderen	78
Stichting Werkgroep Herkenning voor kinderen van collaborateurs en Duitse bezetters	81
Stichting Adoptievoorzieningen	82
Adoptiecentrum	82
Raad voor de Kinderbescherming	83
Stichting Verwantschapsvragen	84
Samenwerking organisaties	84
Voor- en tegenstanders opheffen anonimiteit spermadonoren	85
Tegenstanders opheffen anonimiteit	85
Voorstanders opheffen anonimiteit	87
René Hoksbergen	88
Femmie Juffer	89
KID-ouders	89
Donoren	91
Kinderen die niet zoeken naar hun biologische ouder(s)	93
Kinderen die zoeken naar hun biologische ouder(s)	95

Zoekacties in de praktijk	95
Publicaties	99
Interviews	100

DEEL II INDIVIDUEEL EN INTERGENERATIONEEL NIVEAU 115

5. IDENTITEIT 115

Wat is identiteit?	115
Taalkundig	115
In de psychologie	116
Ontwikkelingspsychologie	116
Identiteitsontwikkeling	117
Genetische identiteitsontwikkeling	118
Ontwikkelingsweg van de mens	119
Individuatieproces van Jung	119
Piramide van Maslow	121
Rogers en anderen	124
René Hoksbergen over identiteit	125
De weg naar identiteit	126
Alice Miller	126
Kop in het zand	128
Pad naar heling en eenheid van wezen begint met twijfel	128
Diverse persoonlijke ervaringen met identiteit	129
Identiteitscrisis	132
Twee niveaus: individueel en maatschappelijk	133
Korte samenvatting	134

6. KRACHTENVELD 135

Krachtenveld binnen de innerlijke zoektocht naar de biologische vader	135
Proces van bewustwording en actie ondernemen	135
Krachten die een rol spelen	136
Stuwende krachten	136
Gevoelens en emoties	136
Oerkrachten	139
Life-events	143
Positieve houding moeder	144
Positieve houding gezochte/zoekende vader	145
Positieve houding familieleden vader	146
Sturende krachten	147
Spirituele ervaringen	147
Synchroniciteit	155
Compensatie	158
Vertrouwen	160
Zingeving	161
Tegenwerkende krachten	162
Angst en comfortzone	162
Afwijzende houding moeder	163
Niet verwerkte rouw moeder	164
Afwijzende houding gezochte vader	167
Afwijzende houding familieleden vader	167
Energetische krachten	167

7. VERBORGEN DYNAMIEK VAN FAMILIESYSTEMEN	172
Systemisch werken	172
Bert Hellinger	172
Algemene systeemleer	174
Definitie van een systeem	175
Systeemtherapie	176
Het gezin als systeem	179
Intergenerationele familiesystemen	181
Iván Böszörményi-Nagy	181
Contextuele therapie	183
Else-Marie van den Eerenbeemt	189
Familieopstellingen	190
Wat is een familieopstelling?	190
Doel van een familieopstelling	192
Kind dat biologische vader zoekt: contextuele begrippen	193
Verlangen	193
Familiëgeheimen, schaamte en schande	196
Loyaliteit tussen ouders en kinderen	200
Parentificatie	203
Diversiteit binnen het familiesysteem	204
Verschillen	205
Erfelijkheid	206
Samenvatting	206

8. ROUW	208
Inleiding	208
Wat is rouw?	209
Marinus van den Berg	211
Schaduwrouw	212
Rouwen om onbekende ouders	214
DEEL III HULPVERLENING	221
9. PSYCHOSOCIALE BEGELEIDING EN COACHING	221
Inleiding	221
De kracht van beeld	222
Zes zintuigen	222
Twee hersenhelften	223
Beeld versus gesproken woord	224
Geschreven tekst, pictogrammen en mindmapping	225
Horen, voelen, ruiken, proeven	226
Beeldvorming van de onbekende ouder	228
Innerlijk beeld	228
Levensboek	229
Begeleiding	233
Innerlijke zoektocht	234
Zoektocht in de praktijk	234
Integrale benadering	235
Analytische tekentherapie	235
Duplo-opstellingen	237
Systemisch werk/familieopstellingen	240
Gestalttherapie	240
Samenvatting	244

DEEL IV CONCLUSIES	247
Conclusies	247
Grondrecht	254
Begeleiding	254
Europa	255
Verder onderzoek	256
NASCHRIFT	259
door mr. Hans van Hooff, beleidsmedewerker Fiom/hoofd afdeling ISS Nederland	
DANKWOORD	263
GERAADPLEEGDE LITERATUUR EN ANDERE BRONNEN	267
VERKLARENDE WOORDENLIJST	276
ORGANISATIES, ADRESSEN, WEBSITES, BOEKEN EN FILMS	290
OVER DE AUTEUR	305

TEN GELEIDE

Bezint eer ge begint

Enige tijd geleden werd ik benaderd door een vrouw, laat ik haar Eline noemen, met een vraag waar de auteur van dit boek, Maureen Davis, een genuanceerd en boeiend antwoord op heeft gegeven. Eline was achter in de 30 en had geen vaste partner. Ze wilde toch erg graag een kind. Nu is dat in ons land niet zo gemakkelijk want voor kunstmatige inseminatie met gebruik van een niet-anonieme donor bestaat een lange wachtlijst. Ze vroeg aan mij of ik niet een adres of een mogelijkheid in een ander land wist waar ze gemakkelijk KID of misschien zelfs donatie van een embryo kon krijgen. Dat er dan sprake zou zijn van anonimiteit van de donor of donoren, maakte haar niet veel uit.

Eline laat ten voeten uit zien waar het bij de moderne voortplanting en het krijgen van een kind om kan gaan. Zij wil graag een kind, de zwangerschap, dat leuke baby'tje en misschien die nog leukere peuter en kleuter. Vertederd ziet Eline immers wat een plezier haar zus en vrienden beleven aan de omgang met hun jonge kinderen. Maar wat zou het kind ervan vinden dat het op deze manier op de wereld wordt gezet? Dat het niet weet wie zijn biologische vader en/of moeder is? Dat het misschien zelfs opgroeit bij een alleenstaande vrouw die ook niet de biologische moeder is? Dat het kind dus in feite is geadopteerd en waarschijnlijk nooit zal kunnen achterhalen wie zijn feitelijke vader en moeder zijn?

Maureen is jarenlang op zoek gegaan naar de voor haar onbekende vader. Een vader die door haar moeder min of meer geheim

werd gehouden. Moeder vond dat het beter was als zij haar vader niet zou kennen. Ook om de kinderen te beschermen. Ze was gescheiden toen haar beide kinderen nog heel jong waren.

Prachtig en ontroerend laat de auteur ons zien hoe zij emotioneel heeft geworsteld met dit niet mogen kennen van haar vader. Zij wilde echter wél weten wie haar vader was, wat er ook aan hem zou mankeren.

Al nadenkend en schrijvend is Maureen met haar boek nog tot veel meer gekomen. Niet alleen heeft zij ons een blik gegund op haar persoonlijke en heel intieme ervaringen en gevoelens. Ze is een grote stap verder gegaan. Ze heeft een prachtig beeld geschetst van de ethische, psychologische en juridische praktijk van de moderne voortplanting. Zonder haar eigen voorkeur te verbloemen, geeft ze daarbij alle ruimte aan verschillende opvattingen. Ze is ook heel praktisch. Wie een adres nodig heeft van een medische of psychosociaal georiënteerde instelling rond KI of IVF kan hiervoor haar boek gebruiken. Heel overzichtelijk heeft zij de verschillende ter zake doende wetten in chronologische volgorde besproken.

De psychologische consequenties voor een kind en latere volwassene van het onbekend zijn met een of beide ouders vormen evenwel het belangrijkste thema van haar boek. Wat dit voor gevolgen heeft voor zijn identiteit. Ook hoe het kind, die zijn ouder(s) misschien nooit zal vinden, het beste hiermee om kan gaan. Welke psychologische hulpwegen er zijn om ondanks deze onbekendheid, en dus ook de onbekendheid met een deel van zichzelf, tot voldoende emotionele rust te komen.

De achterliggende psychologische theorieën worden door Maureen op een heel leesbare wijze gebruikt om zowel gedrag en gevoelens van haarzelf als die van andere zoekers naar hun genetische herkomst te ‘verklaren’ en beter te begrijpen.

Daarmee is het voor allen die te maken hebben met de onbekendheid met een of beide ouders een boeiend en belangrijk boek geworden.

Ook studenten en professionals werkzaam op dit terrein zullen een nuttig gebruik kunnen maken van de vele informatie in dit boek.

Maureens boek is als een belangrijke aanwinst te beschouwen. Het zal hopelijk mensen, zoals de bovengenoemde Eline, doen beseffen dat het krijgen van een kind heel veel betekent. Dat op de eerste plaats aan de behoeften van het kind moet worden gedacht. Heb dus respect voor de identiteit van het kind. Een identiteit die onomkeerbaar en voor een belangrijk deel wordt gevormd door zijn genetische achtergrond. Op indrukwekkende wijze laat de auteur ons zien wat deze onbekendheid voor haarzelf heeft betekend.

René Hoksbergen,
emeritus hoogleraar adoptie

VOORAF

‘Iets wat er niet is, is altijd zeer aanwezig’

Cees Nooteboom

Ik ben geboren in 1949, als oudste van twee meisjes. Mijn vader heeft zijn gezin in de steek gelaten toen ik 2 jaar was, mijn jongste zus is geboren tijdens zijn afwezigheid. Ik heb mijn vader helaas niet gekend. Mijn vader is in 1919 in Madioen (Nederlands-Indië) geboren uit een Indische vader en een Engelse moeder. Tijdens de Tweede Wereldoorlog komt mijn vader in Nederlands-Indië eerst in het beruchte jappenkamp *Ngawi* terecht. In de daaropvolgende periode (Bersiap) van chaos en geweld zit hij nog een periode gevangen in een van de Bersiapkampen¹. Na zijn vrijlating in 1947 zoekt hij zijn heil in Nederland – samen met zijn jongere broer. Mijn moeder (1924) is de dochter van een Nederlandse KNIL-officier en een Europees-Indische moeder. Ook zij is in Nederlands-Indië (Bandoeng) geboren, waar ze tot haar 8e jaar heeft gewoond. De Tweede Wereldoorlog heeft zij in Nederland meegemaakt.

Na een lange bootreis met MS ‘Kota Baroe’ komt mijn vader op 1 mei 1947 in de haven van Rotterdam aan. Samen met zijn

1 Tijdens de bloedige *Bersiap-periode* (1945-1946) werden in het voormalig Nederlands-Indië vele duizenden weerloze Nederlandse vrouwen, kinderen en mannen vermoord; circa 50.000 Nederlanders werden door Indonesische vrijheidsstrijders geïnterneerd in voormalige Japanse kampen, opvangkampen of republikeinse kampen, de zogenaamde Bersiapkampen. Bersiap betekent *wees paraat*, de strijdkreet van de Indonesische vrijheidsstrijders (pemoeda’s).

jongere broer en vele andere lotgenoten wordt hij opgevangen in een van de vele Haagse pensions voor Indische repatrianten. Zonder werk, zonder inkomen, met afschuwelijke kampervaringen en vervuld van hoop op een nieuwe toekomst in Nederland. Op de tennisbaan in Scheveningen ontmoeten mijn ouders elkaar. Beiden jong en knap, euforisch over de vrijheid na jarenlange oorlogsontberingen. Ze verlopen zich halsoverkop in september 1947 en trouwen in 1948. Oktober 1949 word ik geboren, maart 1952 volgt mijn jongere zus.

Mijn vader jaagt zijn grote droom na: hij is vastbesloten de kalkonderneming van zijn vader in Madioen terug te kopen en nieuw leven in te blazen.

De familieonderneming is na de Tweede Wereldoorlog geconfisqueerd door de Indonesiërs. Ook andere familiebezittingen zoals twee grote huizen in Surabaya werden verbeurd verklaard door de Indonesiërs. Om die droom te vervullen terwijl hij geen werk en geen inkomen had, ging mijn vader 'in zaken', onduidelijke zaken. Het ene moment verkocht hij machines (zo staat het op mijn geboorteaangifte), het andere moment handelde hij in snoepjes of was hij directeur van de een of andere handelsfirma. Mijn vader had een rijke fantasie, die hij gebruikte om zijn droom te verwezenlijken. Hij reisde heel Europa door, leende mooie auto's en veel geld en deed zich voor als een steenrijke zakenman. Zijn lange, charmante verschijning in combinatie met zijn beschaafde uitstraling maakte het hem gemakkelijk om in contact te komen met vrouwen, het liefst rijke vrouwen met een adellijke titel. Hij spelde ze van alles op de mouw, met maar één doel: hun geld. Ook van zijn zuster en zwager, mijn grootvader van moederskant, zakenlui en instanties leende hij geld, veel geld. Geen cent werd ooit terugbetaald, zo bleek later.